

Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2012 r.

Wprowadzenie

Niniejsza informacja sygnalna opracowana została na podstawie wyników badania GUS *Działalność badawcza i rozwojowa (B+R)* przeprowadzonego w 2013 r. Zaprezentowano w niej podstawowe dane dotyczące nakładów na badania naukowe i prace rozwojowe oraz personelu zaangażowanego w działalność B+R.

Badaniem działalności badawczej i rozwojowej objęto podmioty prowadzące badania naukowe lub prace rozwojowe w sposób ciągły lub doraźny: szkoły wyższe, jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze, podmioty prowadzące działalność gospodarczą z różnych dziedzin gospodarki oraz inne jednostki organizacyjne.

W 2012 r. liczba podmiotów, które prowadziły działalność B+R lub zlecały wykonanie takich prac innym podmiotom wyniosła 2733 i była o 23,1% wyższa niż w roku poprzednim. W ogólnej liczbie podmiotów aktywnych badawczo największy udział stanowiły jednostki o PKD 72 - badania naukowe i prace rozwojowe (19,6%). Liczba aktywnych badawczo podmiotów o takim PKD zwiększyła się o 23,2% w stosunku do roku 2011.

Z ogólnej liczby podmiotów aktywnych badawczo 41,3% jednostek zlecało wykonanie prac badawczych innym podmiotom.

I. Nakłady wewnętrzne¹ na działalność badawczą i rozwojową

Suma krajowych nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową (GERD) w 2012 r. wyniosła 14 352,9 mln zł i w stosunku do 2011 r. wzrosła o 22,8%. Intensywność prac badawczych i rozwojowych, mierzona jako udział nakładów wewnętrznych poniesionych na badania naukowe i prace rozwojowe w PKB, osiągnęła w 2012 r. wartość 0,90% i wzrosła o 0,14 p. proc. w porównaniu do roku poprzedniego.

Tablica 1. Wybrane wskaźniki GERD i PKB (ceny bieżące)

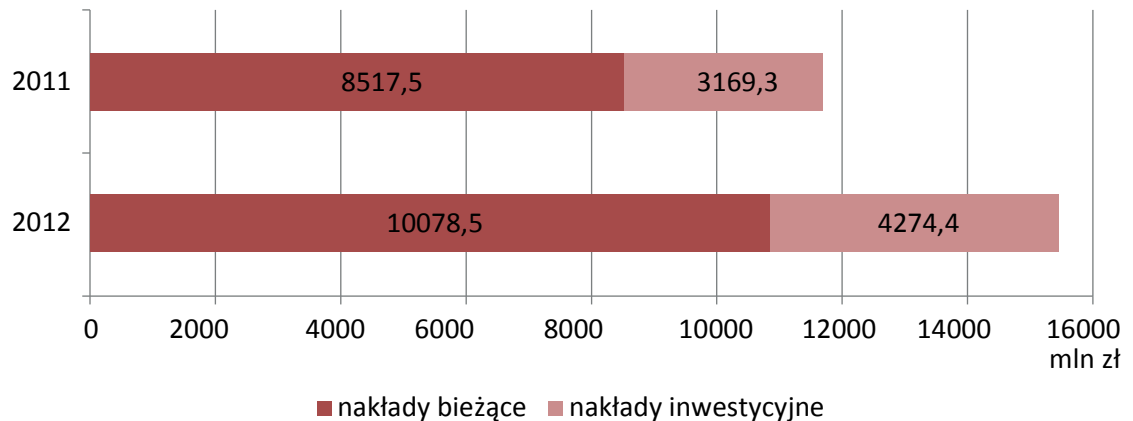
Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Nakłady wewnętrzne na badania i prace rozwojowe (GERD) w mln zł	7 706	9 070	10 416	11 687	14 353
PKB w mln zł	1 275 508	1 344 505	1 416 585	1 528 127*	1 595 225
Relacja GERD do PKB w %	0,60	0,67	0,74	0,76*	0,90

* Zmiana danych w stosunku do wcześniej opublikowanych.

¹ NAKŁADY WEWNĘTRZNE to nakłady finansowe poniesione w roku sprawozdawczym wyłącznie na działalność B+R wykonaną wewnątrz jednostki sprawozdawczej. Dokładne wyjaśnienia pojęć zawarte są w uwagach metodycznych publikacji *Nauka i technika w 2011 r.*

Głównymi kategoriami nakładów wewnętrznych są nakłady bieżące i inwestycyjne na środki trwałe. Ich wielkość w stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się odpowiednio o 18,3% i 34,9%.

Wykres 1. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według głównych kategorii nakładów

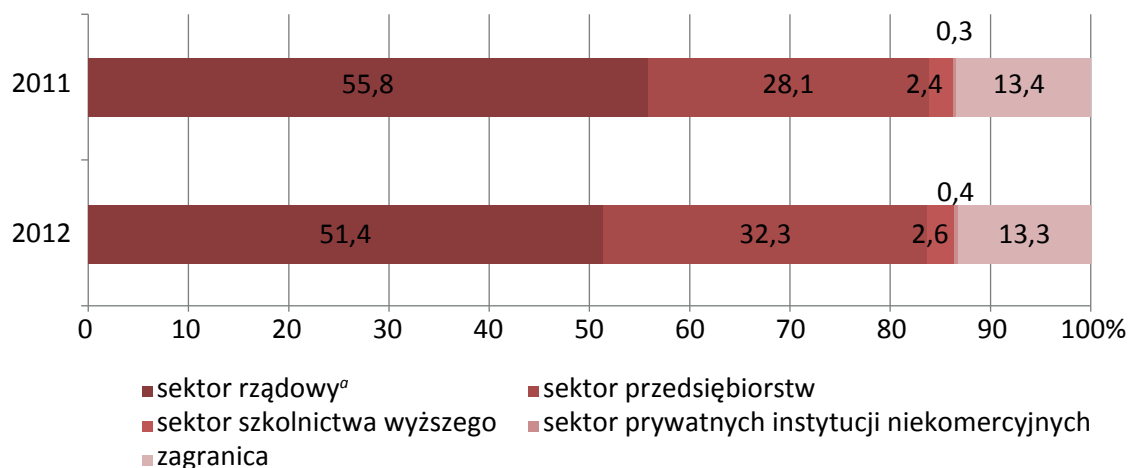

Zgodnie z metodyką przyjętą za OECD, podmioty prowadzące lub finansujące prace badawcze i rozwojowe, grupowane są według tzw. sektorów instytucjonalnych, w ramach których wyróżnia się:

- sektor przedsiębiorstw,
- sektor rządowy,
- sektor szkolnictwa wyższego,
- sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych,
- zagranicę.

Istotnym elementem w ocenie innowacyjności gospodarki jest analiza struktury pochodzenia środków finansujących działalność B+R, która w porównaniach międzynarodowych prowadzona jest poprzez identyfikację sektora, z którego pochodziły środki będące źródłem finansowania. Udział sektora przedsiębiorstw w finansowaniu działalności B+R w 2012 r. wyniósł 32,3% i był o 4,2 p. proc. wyższy w stosunku do roku poprzedniego. Ponad połowa środków finansujących nakłady na działalność B+R pochodziła z sektora rządowego, jednak jego udział od 2010 r. systematycznie się zmniejszał i w ciągu trzech lat obniżył się o 9,6 p. proc. do poziomu 51,4%.

Wykres 2. Struktura nakładów wewnętrznych na działalność B+R według źródeł finansowania

^a Środki pochodzące z jednostek rządowych i samorządowych (łącznie ze środkami pochodzącymi bezpośrednio z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego).

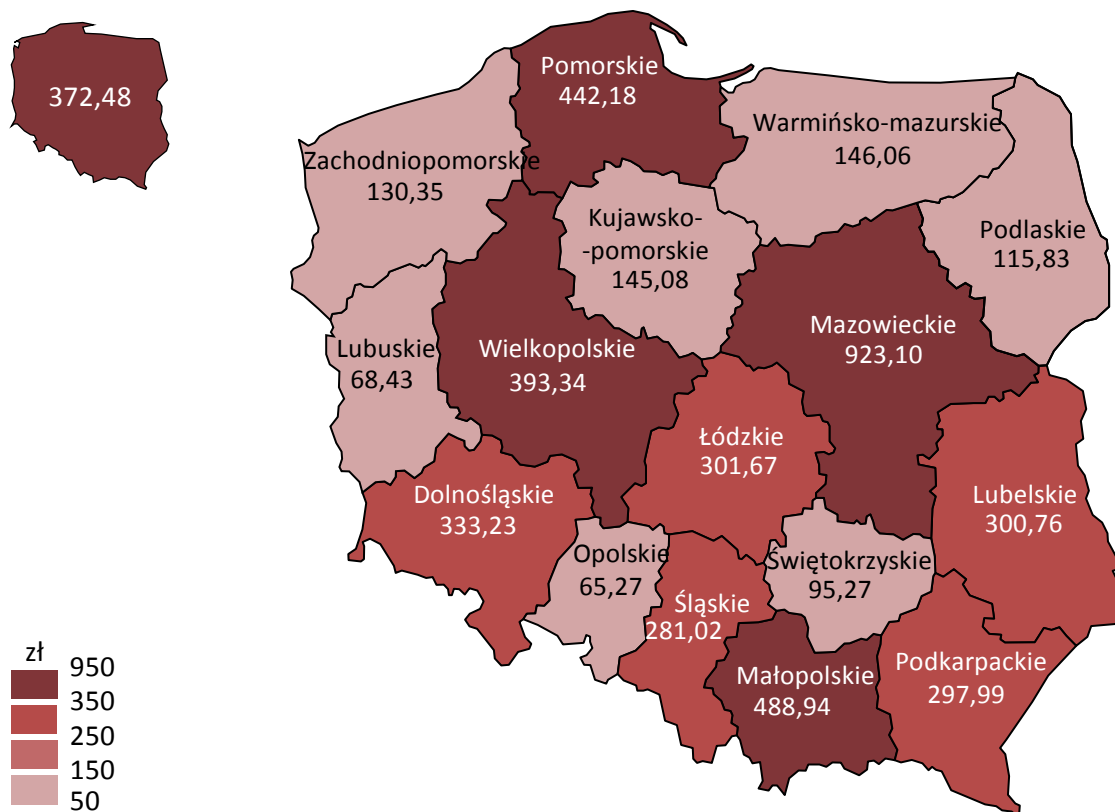
Spośród sektorów instytucjonalnych wyróżnia się cztery sektory wykonawcze, tj. krajowe grupy podmiotów, w których prowadzone są badania: sektor przedsiębiorstw, sektor rządowy, sektor szkolnictwa wyższego oraz sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych.

Tablica 2. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według sektorów wykonawczych w 2012 r.

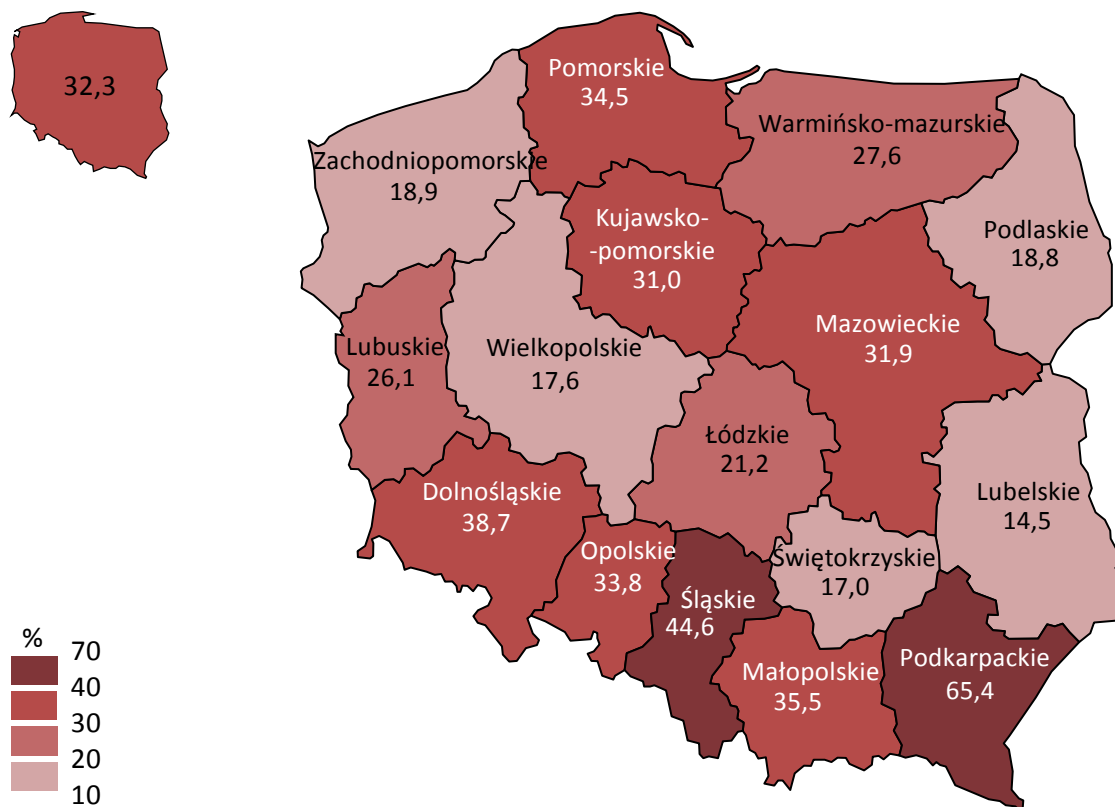
Sektory	Nakłady		
	ogółem	bieżące	inwestycyjne
w mln zł			
Ogółem	14 352,9	10 078,5	4 274,4
Przedsiębiorstw	5 341,1	3 672,5	1 668,6
Rządowy	4 012,9	3 142,8	870,1
Szkolnictwa wyższego	4 942,2	3 206,7	1 735,5
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	56,7	56,5	0,2
2011=100			
Ogółem	122,8	118,3	134,9
Przedsiębiorstw	151,7	134,4	211,6
Rządowy	99,4	100,7	95,0
Szkolnictwa wyższego	120,5	121,6	118,5
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	210,0	211,2	89,3

Najwyższe nakłady na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w województwie mazowieckim. Najwyższy udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw w finansowaniu prac B+R zarejestrowano w województwach podkarpackim, śląskim i dolnośląskim.

Mapa 1. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca według województw w 2012 r.

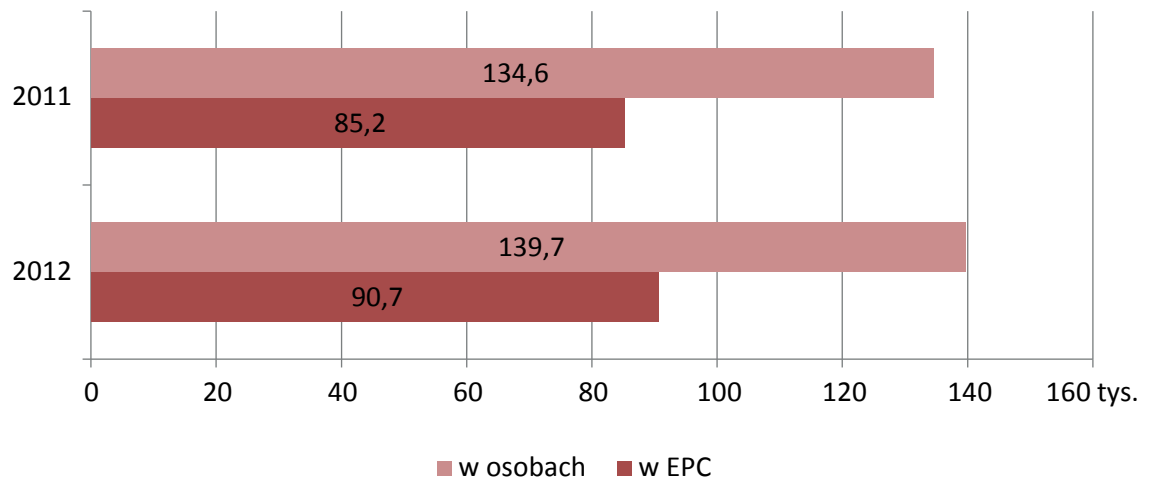
Mapa 2. Udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw w finansowaniu działalności B+R według województw w 2012 r.

II. Personel w działalności badawczej i rozwojowej

W 2012 r. personel w działalności badawczej i rozwojowej wyniósł 139,7 tys. osób, w tym 56,2 tys. kobiet, co oznacza wzrost odpowiednio o 3,8% i 3,0% wobec roku poprzedniego. Wielkość personelu mierzona w ekwiwalentach pełnego czasu pracy² wynosiła 90,7 tys. EPC i wzrosła w stosunku do 2011 r. o 6,5%.

Wykres 3. Personel w działalności B+R

W 2012 r. odsetek personelu B+R w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 0,89% i był nieznacznie wyższy niż w roku poprzednim. Wzrost odnotowano także w udziale pracowników naukowo-badawczych w ogólnej liczbie pracujących, który w 2012 r. wyniósł 0,66%.

Tablica 3. Wybrane wskaźniki dotyczące personelu w działalności B+R

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Personel w działalności B+R na 1000 pracujących ^a	7,8	7,5	7,6	8,1	8,3	8,9
Pracownicy naukowo-badawczy na 1000 pracujących ^a	6,3	6,1	6,2	6,3	6,2	6,6

^a Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – w IV kwartale.

Udział badaczy (pracowników naukowo-badawczych) w ogólnej liczbie personelu B+R w 2012 r. wyniósł 74,2%. Liczba pracowników naukowo-badawczych w 2012 r. zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 2,9%, przy czym największy przyrost liczby badaczy w skali roku odnotowano w sektorze prywatnych instytucji niekomercyjnych oraz w sektorze przedsiębiorstw (odpowiednio o 113,2% i 32,1%). W sektorach tych zaobserwowano również wzrost ogólnej liczby personelu B+R, który dla sektora prywatnych instytucji niekomercyjnych wyniósł 57,0%, natomiast dla sektora przedsiębiorstw – 21,3%. Personel B+R z sektora prywatnych instytucji niekomercyjnych stanowił 0,2% całego personelu w B+R. Jednocześnie dokładnie taki sam udział odnotowano w strukturze badaczy. W 2012 r. liczba techników i pracowników równorzędnych przy działalności B+R zwiększyła się w porównaniu do roku poprzedniego o 8,3%.

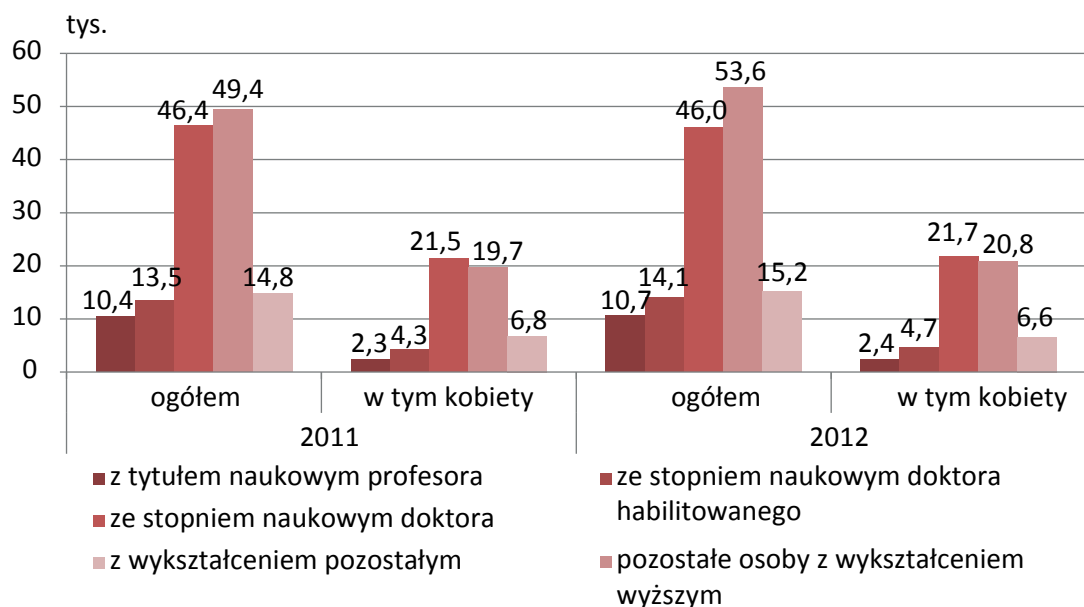
² Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Tablica 4. Personel w działalności B+R według sektorów wykonawczych

Sektory	W tys. osób		W tys. EPC	
	2011	2012	2011	2012
OGÓŁEM				
Ogółem	134,6	139,7	85,2	90,7
Przedsiębiorstw	26,7	32,4	19,5	25,8
Rządowy	27,0	26,9	21,4	21,8
Szkolnictwa wyższego	80,7	80,1	44,2	42,9
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	0,2	0,3	0,1	0,2
W TYM PRACOWNICY NAUKOWO-BADAWCZY				
Ogółem	100,7	103,6	64,1	67,0
Przedsiębiorstw	14,3	18,9	10,6	15,1
Rządowy	16,1	15,6	13,8	13,6
Szkolnictwa wyższego	70,2	68,9	39,7	38,2
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	0,1	0,2	0,1	0,2

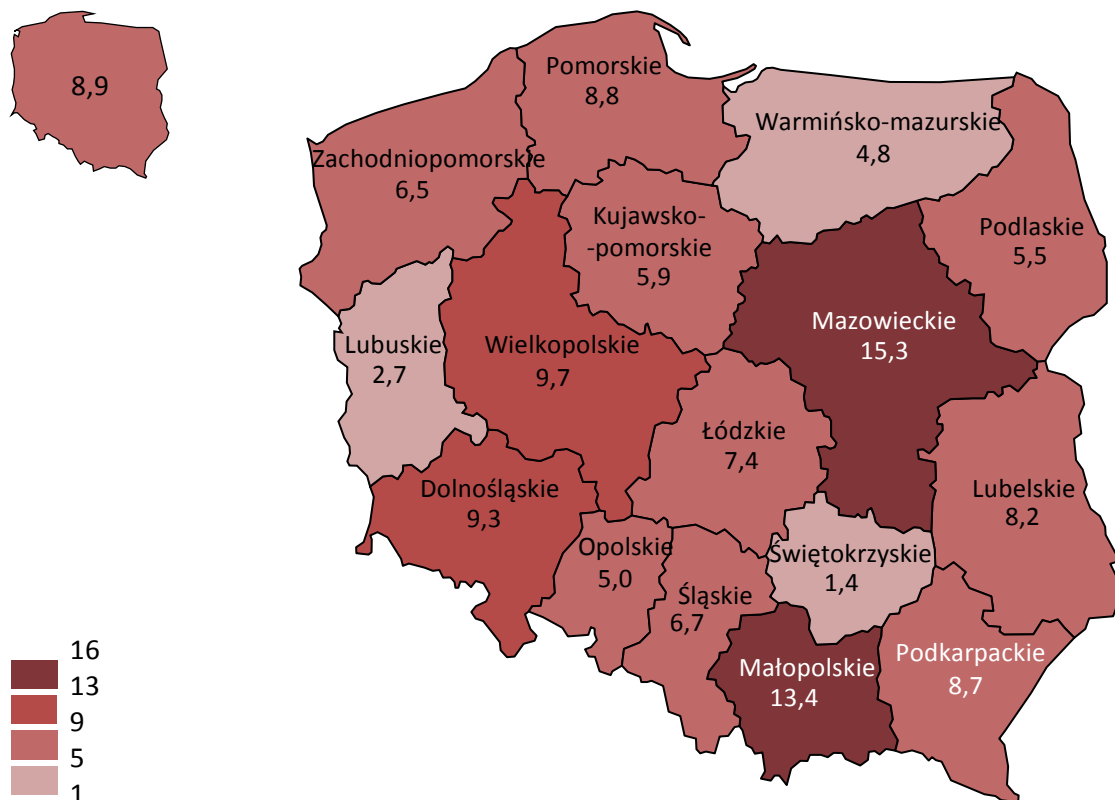
Liczba profesorów i doktorów habilitowanych pracujących przy działalności B+R wzrosła w 2012 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odpowiednio o 2,6% i 4,6%, natomiast liczba osób ze stopniem naukowym doktora nieznacznie spadła (o 0,8%). W statystykach międzynarodowych za istotną przyjmuje się liczbę personelu B+R co najmniej ze stopniem doktora. W Polsce w 2012 r. wyniosła ona 70,8 tys., wobec 70,3 tys. w roku poprzednim.

Wykres 4. Personel w działalności B+R według poziomu wykształcenia

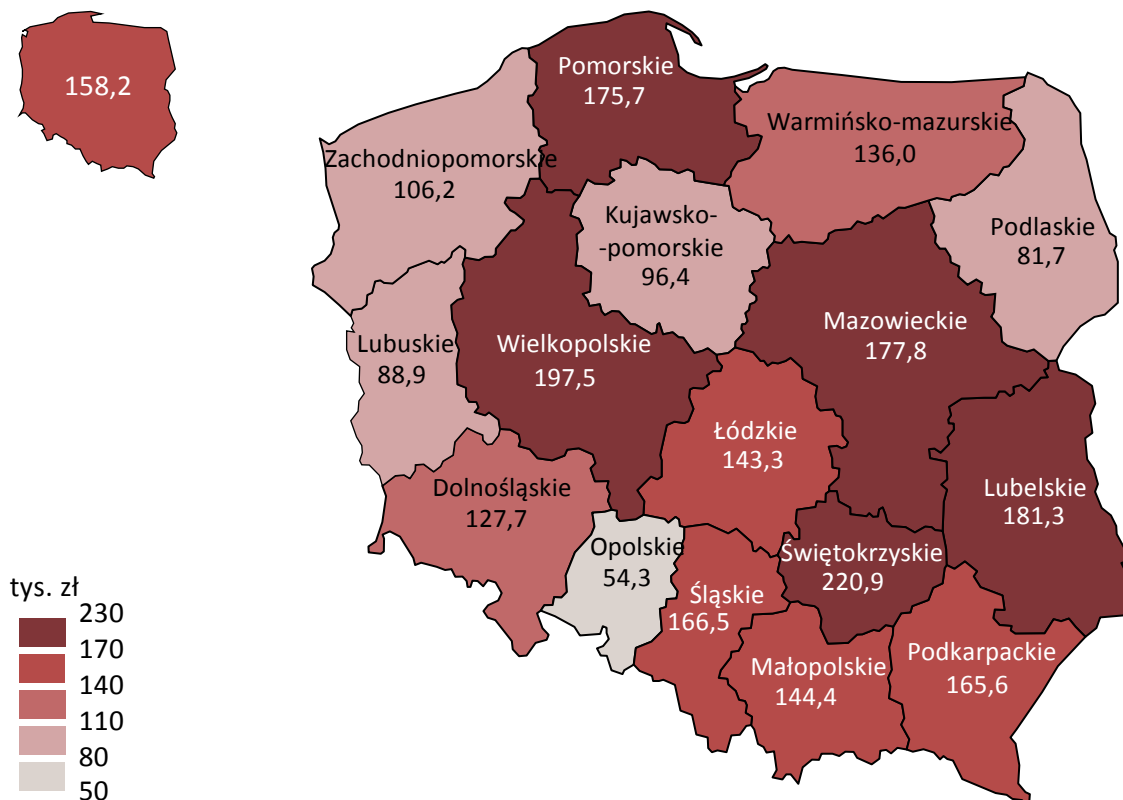
W 2012 r. w województwie mazowieckim pracowało 26,6% całego personelu B+R w kraju – wyrażonego w liczbie osób oraz 30,3% – w EPC. Przeciętne nakłady na działalność B+R na 1 EPC osiągnęły najwyższą wartość w województwie świętokrzyskim – 220,9 tys. zł.

Mapa 3. Personel w działalności B+R na 1000 pracujących^a według województw w 2012 r.

^a Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – w IV kwartale w 2012 r.

Mapa 4. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na jeden EPC personelu w działalności B+R w 2012 r.

Podsumowanie

- W 2012 r. nakłady wewnętrzne na działalność B+R wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 22,8% (z 11 686,7 mln zł do 14 352,9 mln zł).
- Nakłady bieżące i inwestycyjne stanowiły odpowiednio 70,2% oraz 29,8% nakładów wewnętrznych ogółem.
- Od 2010 roku obserwuje się wzrost udziału środków sektora przedsiębiorstw w finansowaniu prac badawczych i rozwojowych, do 32,3% w 2012 r.
- Wskaźnik intensywności prac badawczo-rozwojowych (relacja GERD do PKB) wyniósł 0,90%, wobec odpowiednio 0,76% w 2011 r. i 0,60% w roku 2008.
- W 2012 r. personel w działalności badawczej i rozwojowej wyniósł 139,7 tys. osób, natomiast w przeliczeniu na ekwiwalenty pełnego czasu pracy – 90,7 tys. Oznacza to wzrost wobec roku poprzedniego odpowiednio o 3,8% i 6,5%.
- 50,7% personelu w działalności B+R posiadało co najmniej stopień naukowy doktora.
- Udział personelu B+R w liczbie pracujących³ ogółem w 2012 r. wyniósł 0,89%.

³ Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – w IV kwartale w 2012 r.